

نسخه قرآن برای خانواده متعالی

حجت‌الاسلام والمسلمین محمداقبر مشکاتی
کارشناس دینی و استاد حوزه

خداوند در آیه ۷۴ سوره مبارکه فرقان می‌فرماید: «رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا» یعنی «خداایا، کاری کن که همسران و بچه‌هایمان چشم و چراغ و مایه عزت ما باشند و ما را الگوی خودمراقبان کن». این آیه در عین آنکه دعاست، راهبرد تربیتی را آموزش می‌دهد؛ اینکه فرد و جامعه با خانواده به سعادت می‌رسند. این آیه به ما یاد می‌دهد دعا فقط یک عمل عبادی نیست، بلکه یک ابزار تربیتی قدرتمند است. دعا فضایی از معنویت و صمیمیت را در خانواده ایجاد می‌کند و باعث تقویت پیوند عاطفی بین اعضای خانواده می‌شود و عنصری اساسی در تربیت فرزندان و رشد و تعالی خانواده است. علاوه بر این، آیه مذکور آموزه‌هایی دارد که به رشد و تعالی خانواده و پرورش نسل مؤمن و اثرگذار در بستر آن کمک می‌کند. آیه تأکید می‌کند که تربیت مؤثر و خداپسندانه باید از درون خانواده آغاز شود. علاوه بر این، بر تربیت نسل آینده و هوشیاری و خدامحوری والدین در این باره تأکید دارد.

● اهمیت دعا در تربیت نسل صالح

همچنین، این آیه مسئولیت والدین را در قبال تربیت صحیح فرزندان یادآور می‌شود و بر اهمیت دعا در نهاد خانواده تأکید دارد. دعا به‌عنوان راه تقویت ارتباط والدین با خداوند و به‌دست‌آوردن کمک الهی در تربیت فرزندان، اهمیت ویژه‌ای دارد و والدین باید همواره این ارتباط را حفظ کنند. این آیه ما را تشویق می‌کند تا در انتخاب همسر و تربیت فرزندان، به دنبال معیارهای الهی باشیم و ارزش‌های دینی را در خانواده خود نهادینه کنیم و در سطح فردی نیز به ما یاد می‌دهد که برای رسیدن به سعادت، فقط به فکر خود نباشیم، بلکه به فکر خانواده و تربیت صحیح فرزندان خود نیز باشیم. نکته دیگر آیه اینکه زندگی ما به این دنیا محدود نمی‌شود و باید برای آخرت خود نیز توشه جمع کنیم و در این راه، خانواده و فرزندان صالح، بهترین یاوران ما خواهند بود.

● تعهد به نسل آینده

بنابر تصریح آیه ۷۴ سوره فرقان، همسران و فرزندان باید مایه روشنی چشم و سرور دل باشند، یعنی رابطه‌ای محبت‌آمیز و مبتنی بر عشق و احترام متقابل در خانواده برقرار کنیم. همچنین است دعا برای داشتن همسر و فرزندانی صالح و باایمان، که نشانه تعهد به پرورش نسل‌های آینده به بهترین شکل ممکن است. به این ترتیب، این آیه ارتباط عمیقی بین حفظ ارزش‌های اخلاقی و دینی در خانواده و تأثیرگذاری مثبت بر جامعه را نشان می‌دهد و تأکید می‌کند که یک خانواده سالم و متعهد می‌تواند به‌عنوان الگویی برای دیگر خانواده‌ها در جامعه اسلامی عمل کند.

● مسئولیت‌پذیری فردی و اجتماعی از درون خانه

وقتی خانواده‌ها در پی تربیت فرزندان صالح باشند، این نسل‌ها به تدریج به جامعه‌ای متعهد و پایبند به اصول اخلاقی و دینی تبدیل خواهند شد. آیه به‌نوعی بر مسئولیت فردی و اجتماعی نیز تأکید دارد، به این صورت که هرکدام از ما می‌توانیم با عمل به دستورات دین و تربیت صحیح فرزندان، زمینه‌ساز رشد و ارتقای مادی و معنوی جامعه اسلامی باشیم. از این رو، این آیه هم به تقوا و اصلاح درون خانواده دعوت می‌کند و هم بر اثرگذاری مثبت خانواده مطلوب و الگو بر کلیت جامعه اسلامی تأکید دارد. این آیه همچنین به اهمیت الگوبودن و ارائه مدل‌های موفق از زندگی اسلامی اشاره می‌کند. اگر جامعه‌ای بتواند الگوهای رفتاری صحیح و منطبق با ارزش‌های اسلامی ارائه دهد، می‌تواند در سطح ملی و بین‌المللی تأثیرگذار باشد و به ترویج فرهنگ اسلامی کمک کند.

درنهایت، آیه ۷۴ سوره فرقان دعوت به خودسازی و تهذیب نفس است. زیرا فردی که می‌خواهد الگوی دیگران باشد، ابتدا باید خودش را اصلاح کند و به ارزش‌های اخلاقی پایبند باشد. این خودسازی به‌طور مستقیم به پیشرفت و تعالی جامعه و کشور منجر می‌شود. این مذکور، نوعی مسئولیت‌پذیری اجتماعی و سیاسی را در بین مسلمانان ترویج می‌کند. هر فرد در امت اسلامی باید درباره سرنوشت جامعه خود حساس باشد و در راستای بهبود وضعیت سیاسی و اجتماعی تلاش کند. این تلاش‌ها می‌تواند از طریق مشارکت در انتخابات، نظارت بر عملکرد مسئولان و مطالبه حقوق مردم صورت گیرد. درنهایت، این آیه به اهمیت وحدت و انسجام و امت اسلامی اشارتی می‌کند. خانواده‌های صالح و جوامع مؤمن، پایه‌های امت متحد و قدرتمند را تشکیل می‌دهند که می‌تواند در برابر چالش‌ها و تهدیدات ایستادگی کند و به پیشرفت و تعالی دست یابد. این وحدت، لازمه تحقق اهداف عالیه اسلام و امت اسلامی است.

بردار و بخوان

من دیگر ما

حمیده ذاکری[کتاب‌های زیادی درباره تربیت فرزند منتشر شده است که هرکدام سبک، شیوه و روش خاص خود را دارند. «من دیگر ما» یکی از این کتاب‌هاست که تلاش کرده مهارت‌های تربیت فرزند در دنیای امروز را به والدین آموزش دهد. حجت‌الاسلام محسن عباسی‌ولدی، نویسنده این کتاب، تلاش کرده است تربیت فرزند را با محوریت قرآن و روایات بررسی کند و راه حل‌هایی در این باره به خانواده‌ها ارائه دهد. مخاطب با مطالعه این کتاب، چشم‌انداز تازه‌ای درباره تربیت فرزندان به‌دست می‌آورد. در دنیای امروز که فضای مجازی و دیگر امکانات ارتباطی به‌صورت گسترده در زندگی ما ریشه دوانده است، قطعاً مطالعه کتاب در حوزه تربیت دینی کودکان می‌تواند یاریگر ما در راه تربیت موردنظر فرزندانمان باشد. کتاب‌های تربیت دینی در تربیت فرزندان بسیار اهمیت دارد که در ادامه به بررسی برخی از آثار آن می‌پردازیم:

تقویت باورهای دینی، این کتاب‌ها به کودکان کمک می‌کنند مفاهیم اساسی دین مانند توحید، نبوت، معاد، و اخلاق دینی را از سنین کم بشناسند و درونی کنند.

ایجاد هویت دینی: تربیت دینی به شکل‌گیری هویت فرهنگی و دینی کودک کمک می‌کند و باعث می‌شود او به جامعه و ارزش‌های خود احساس تعلق داشته باشد.

الگوسازی اخلاقی، بسیاری از کتاب‌های دینی با استفاده از داستان‌های پیامبران، امامان و بزرگان دین، الگوهای رفتاری مثبت و اخلاقی را به کودکان معرفی می‌کنند.

تقویت رفتارهای مثبت: این کتاب‌ها با تأکید بر رفتارهایی چون احترام به والدین، صداقت، امانت‌داری و کمک به دیگران، در شکل‌گیری شخصیت سالم کودک نقش دارند. **مقابله با بحران‌های هویتی و رفتاری**: تربیت دینی می‌تواند در برابر انحرافات فکری و اخلاقی، یک سپر معنوی برای کودک ایجاد کرده و او را در برابر فشارهای محیطی حفظ کند. کتاب‌های تربیت دینی نگاه و راهی متفاوت را برای خانواده‌ها مشخص می‌کند تا آن‌ها بتوانند فرزندان خود را طوری که دوست دارند و با استانداردهای تربیتی آن‌ها هماهنگ است، تربیت کنند. «من دیگر ما»، جلد اول مجموعه‌ای تربیتی است. این مجموعه هفت جلد دارد که در هرکدام از آن‌ها به یکی از مسائل مهم تربیتی مانند نقش محبت، آزادی، بازی، تلویزیون دیدن و بازی‌های رایانه‌ای پرداخته است. جلد اول، درباره مهارت‌های تربیت فرزند در دنیای امروز است. محسن عباسی‌ولدی، با زبان ساده و بیانی واضح و روشن، دیدگاه‌های تربیتی دینی بر کودکان و نوجوانان را بر مبنای تفکر اسلامی، مطرح کرده و با مثال و داستان‌هایی که در ضمن مطلب آورده، وضوح کلی کتاب را بیشتر کرده است.

شهر
اخبار
۳۰ شهریور ۱۴۰۴
شماره ۳۴۴۰

۱۴

گزارش

گزارش

تربیت و پرورش شخصیت

تربیت در آموزه‌های دین اسلام به معنی پرورش روح و روان و شخصیت کودک است. به‌گونه‌ای که بتواند به‌شکلی شایسته در حوزه بندگی و همچنین زندگی ایفای نقش کند. از این منظر در آموزه‌های اسلامی پیش از آنکه به مواد آموزشی توجه شود، به عوامل اثرگذار بر تربیت فرزند توجه شده است. وفای به عهد و لزوم رعایت آن از طرف والدین، یکی از این عوامل مؤثر بر شخصیت و روح و روان کودک است. کلیدواژه‌ای که اهل بیت^ع در احادیثی به اهمیت آن اشاره کرده‌اند و به شرح و توضیح چرایی آن پرداخته‌اند.

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

(اسرا، آیه ۳۴).

صفتی از پیامبران

وفای به‌عهد یکی از ویژگی‌های صالحان است و ترک آن ازسوی ائمه اطهار نکوهش شده است. وفای به‌عهد تنهاییک موضوع اخلاقی نیست. در قرآن کریم، وفای به‌عهد یکی از نشانه‌های ایمان (مؤمنون، آیه ۸) و ویژگی نیکوکاران است (بقره، آیه ۱۷۷) و یکی از صفات برجسته‌ای است که خداوند متعال با آن در قرآن از حضرت اسماعیل یاد می‌کند؛ «در کتاب آسمانی خود از اسماعیل یاد کن که او در وعده‌هایش صادق، و رسول و پیامبر بزرگی بود.» (مریم، آیه ۵۴). همچنین قرآن مجید تأکید می‌کند که از وفای به‌عهد سؤال خواهد شد. قرآن مجید درباره وفای به عهد بسیار سفارش کرده است و می‌فرماید: «... به عهد (خود) وفا کنبد که از عهد سؤال می‌شود».

(اسرا، آیه ۳۴).

چرا در سیره اهل بیت^ع وفای به عهد در تربیت فرزندان مهم است؟

قوام تربیت با خوش قولی

حمیده ذاکری[توکل یا تحیر، کلیدواژه‌ای بود که قدیمی‌ها در مواجهه با تربیت فرزند، به کار می‌بستند و به همین‌دلیل تربیت برای آن‌ها آسان بود. ولی ما امروزی‌ها در هیچ کلاس آموزشی و کتاب و راهنمایی در خصوص تربیت فرزند، این کلیدواژه‌ها را فرا نمی‌گیریم و نتیجه‌اش این شده است که در روزگار ما، برعکس روزگار گذشته، تربیت دشوار، سخت و پیچیده شده است. با نگاهی به آموزه‌های اهل بیت^ع، درمی‌یابیم که تربیت، آن هم از نوع الهی و صحیحش با آسانی همراه بوده است و آن بزرگواران با کلیدواژه‌های مختصر، تربیت دینی را تعریف و تفسیر کرده‌اند، کلیدواژه‌هایی که ممکن است نوی قوطی دکترهای امروزی پیدا نشود! یکی از این کلیدواژه‌ها که شاید کمتر درباره‌اش شنیده باشیم، وفای به عهد است. والدین اگر مشتاق تربیت فرزندی سلیم و صالح هستند، باید این ویژگی را در خود ایجاد کنند.

بدقولی را آسان نکنید

ائمه اطهار رعایت وفای به‌عهد را درباره کودکان بسیار مورد توجه قرار داده‌اند. ممکن است ما در برابر فردی که قدرت دارد یا شخصی که با او رودریاییستی داریم، بهتر و اصولی‌تر رفتار کنیم، این در حالی است که ما والدین هم ساعات زیادی را با کودک خود همراه هستیم و این میزان از همراهی، احتمال خطاکردن را بیشتر می‌کند و از دیگر سوگاه، کودک بودن فرزند را توجیهی برای برخی خطاهای سهوی خود می‌دانیم. حال آنکه ائمه اطهار در این باره هشدار داده‌اند. چنان‌که از امام علی^ع می‌خوانیم: «شایسته نیست آدمی به جدی و شوخی دروغ بگوید و شایسته نیست کسی به فرزند خود وعده بدهد و وفا نکند.»

(وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۲۵۰).

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

(اسرا، آیه ۳۴).

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

(اسرا، آیه ۳۴).

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

«... به عهد (خود) وفا کنبد
که از عهد سؤال می‌شود».

روشنا

بدانید که بهترین انسان‌ها کسانی هستند که دیر به خشم آیند و زود راضی شوند. نهج‌الصفاحه، ص ۲۴۳، ح ۴۶۹

قصه قرآنی موسی ۱۰

به سرعت می‌خزند!

موسی در دلش ترسی را احساس کرد...

«فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَى» (طه، ۶۷).

اما خدا دلش را آرام کرد و فرمود: ترس! تو برتری و بالاتری. «فَلَمَّا تَخَفَ بِكُنْ أَنْتَ الْاَعْلَى» (طه، ۶۸).

خدا به موسی دستور داد عصایش را ببندازد

خدا به هرچه ساحران ساخته‌اند، بیلعدا! و افزود:

این‌ها فقط افسون افسونگران است؛ و افسونگر

هرگز رستگار نمی‌شود! «وَأَلْقَى مَا فِي يَمِينِهِ

تَلْقَفَ مَا صَعُغُوا إِنَّمَا صَعُغُوا كَيْدَ سَاحِرٍ وَلَا يُفْلِحُ

السَّاحِرُ خَيْثُ أَتَى» (طه، ۶۹).

موسی عصایش را انداخت، و ناگهان...

مُوسَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ» (شعراء،

۴۵).

عصای موسی، سحرهای آن‌ها را مانند اژدهایی

گرسنه بلعید.

آیتا... العظمی خامنه‌ای:

انتقال نجاست از طریق گرم، پماد و مایعات به‌جز آب امکان دارد.

آیتا... العظمی سیستانی:

بله، گرم نجس و یا مایع نجس، ملاقی خود را نجس می‌کند. وای... العالم.

آیتا... العظمی مکارم شیرازی:

آری، و مایعات نیز نجاست را انتقال می‌دهند. به‌هرحال رطوبتی موجب نجاست می‌شود که سرایت کند. به همین جهت اگر مقدار گرم و پماد زیاد باشد و هوا هم گرم باشد که باعث مایع‌شدن گرم و پماد شود، نجاست را انتقال خواهد داد.

آیتا... العظمی صافی‌گیلپایگانی:

باید رطوبت به قدری باشد که سرایت کند و اگر خیلی کم است و روی شینی که با آن برخورد می‌کند اثر نمی‌گذارد، موجب انتقال نجاست نمی‌شود و فرقی بین رطوبت مایعات نیست. وای... العالم.

[۱] آیتا... العظمی خونی: و همچنین اگر به چیز سومی با همان رطوبت برسد نجسش می‌کند. و مشهور فرموده‌اند که منتجب به طور مطلق نجس است ولی این حکم در غیر واسطه اول محل اشکال است.

[۲] آیات عظام خونی، سیستانی، اگر چه به عین نجس برسد. آیتا... العظمی مکارم شیرازی، مسئله- هرگاه چیز یایی با چیز نجسی ملاقات کند و یکی از آن دو رطوبت داشته باشد، نجس می‌شود، اما اگر هر دو خشک باشند یا رطوبت به قدری کم باشد که سرایت نکنند، پاک است.

[۳] آیتا... العظمی تبریزی، مگر حالت سائنه چیز پاک رطوبت برسد مکارم، اگر در ملاقات یا در رطوبت داشتن شک کند، آن چیز نجس نمی‌شود.

[۴] توضیح المسائل مراجع، میحت، راه نجس شدن چیزهای پاک، ۱۲۶- ۱۲۵